

Փ Ո Ւ Ն Թ

ՕՐԱԳԻՐ

10 փարայ

ԹԻԻ 134

ՉՈՐԵՔԱԲԹԻ

1868 ԱՊՐԵԼ 10

Ամեն օր կհրատարակուի : — Մէկ հատը տալը փարայ է : — Մայրաքաղաքին մէջ բաժանորդ ըլլալու համար : Մէկ (Մէկտա պիտի վճարէ 10) թուոց համար : Իսկ գտեալաց մէջ 2 և դրշ. դարձեալ 100 թուոց համար : Թղթատարութեան ծախքէն աւտո ըլլալով : — Տանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անդամի համար : — Ըրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կալաթիա Միւհենտիսեան տարանը :

ԱՅԳ

Կարեւոր ապր ինչ

Սինչև հիմա այլևայլ նկատմամբ չուղեցինք հրապարակաւ բաժանորդացին խնդրել չվճարող բաժանորդներէ : Սակայն՝ վերջապէս նկատելով որ այսպիսիք պատճառ կըլլան մեր դժուարին և մինչև յուսահատութեան մօտ վիճակի մէջ գտնուելուն, ցաւ ի սիրա հարկադրեցանք այսօր ալ օրագրոյս միջոցաւ խնդրել որ իրենց պարտքը չվճարողները փութան հասուցանել առանց պատճառանաց :

Այս հրապարակական ազդարարութիւնը չէինք ընել, եթէ օրագրոյս տպագրութեան վարձը անպատճառ կանխիկ . . . չըլլար, եթէ թուղթը պայմանաժամով առնել հնար ըլլար, եթէ ցրուիչի վարձքը ամիսներէ ետքը վճարել կարելի ըլլար, և այլն :

Եթէ այս ազդու տողերն ալ լսելի չըլլան մանաւանդ մեր բաժանորդներէն ոմանց, ահամայ պիտի ստիպուինք անոնց անունները հրատարակել, որպէս զի աշխարհ իմանայ նրջափ անխիղճ ըլլալին . . .

ԱԶԳԱՅԻՆ

Գահիրէէն գրուածի մը նայե.

լով, տեղւոյն ազգային ժողովոյն մէջ Երուսաղիմայ կալուածոց խնդրոյն վերայ խօսքեղած ատեն՝ ժողովը խոստովանեց թէ, « Իրաւունքը Երուսաղեմայ է, բայց չկրնար ձեռք բերել զայն՝ մինչև որ բռնութիւն ի գործ չդնէ » :

Ոչ որ առանց զայրութի կրնայ լսել այսպիսի խօսք մը ազգային բաւուած ժողովոյ մը կողմանէ : Ի՛նչ, միթէ Երուսաղեմայ Ս. Պատրիարքը, Երուսաղեմայ պատուարժան միաբանութիւնը, Պօլսոյ Կեդրոնական Վարչութիւնը և բոլոր Աղբը սուրբերով ու բիրերով զինուորելու և Գահիրէի մէկ քանի ինքնակոչ ժողովականաց վրայ արշաւելու և արեան նախաճիրներ գործելու են աշխարհաճանոթ իրաւունք մը ձեռք բերելու համար . . . Երգեօք այս խօսքն ըսող ինքնակոչ ազգայնէրը չկարմրեցա՞ն . . .

Ոչ, այդ մարդիկը գիտնալու են որ ներկայ ժամանակիս մէջ անիրաւութեան անհնար է յաղթանակել : Այդ մարդիկը գիտնալու են որ հիմա իրաւանց առջև ուշ կամ կանախ կիրթանին ամենաբարձր ազգեցութեանց պատուարներն անգամ : Յափշտակութիւնք և անիրաւ պահանջ մուկը երբէք չեն յաջողիր : Բոլոր Աղբը

գը համոզուելով թէ Երուսաղեմայ վանքը Եգիպտոսի մէջ իրեն սեպհական կարուածներ ունի, և անոնք մէկ քանի անձանց հաճոյից ու քմաց խաղալի եղած են, եգիպտական արդարասէր իշխանութեան կզիմէ և բռնաբարեալ իրաւունք մը կինդրէ: Անտարակոյս հանրութեան այս արդար ինդրոյն ունին պիտի դնէ թէ՛ բարձր, իւրտիւր և թէ՛ իւր բարձրատիճան պաշտօնեայք, և հետեւեալ խալտաւակ պիտի ըլլան հակառակոյնութեամբ և անիրաւութիւն գիմադրող մէկ քանի անձինք, որոց անունները այսօր հասարակութեան մէջ զոլուանօք կ'ըլլուն:

— Ղ. Վ. Բ. ստորագրութեամբ մեզ հրատարակել զիւրաւած երկրորդ նամակի մը հրատարակութիւնը վաղ ուեան կ'ըսողմք:

— Գեր. Գալֆայեան վաղն ալ չը պիտի կրնայ Ս. Պատարագ մատուցանել, անձնական առողջութիւնը տակաւին բոլորովին դուռն չըլլալուն համար:

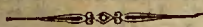
— Անցեալ չորեքշաբթի օրը, Բ. Դուռը՝ ի ներկայութեան բարձր. Ֆուտու բաշայի՝ ազգային արոց համար կազմուած յանձնաժողովոյան դամբ են Գեր. Աերսէս Եպիսկոպոս վարժապետեան, Բարունակ պէյ, Անիս Էֆէնտի Անիսեան, Պօղոս Էֆէնտի Անիսեան, Յովհաննէս Էֆէնտի Սուրենեան և Գեորգ Էֆէնտի Փափազեան:

Այս յանձնաժողովոյն պաշտօնը պիտի ըլլայ Ապրիլի 200 հազար շուրուշի չափ առ ժամանակեայ տուրք մը ժողովելու միջոց մը խորհիլ, Պատրիարքարանի և Հիւանդանոցի մատակարարութեան համար, մինչև յգործադրութիւն ազգային Սահմանադրութեան:

— Ղալաթիոյ Թաղական խորհրդոյն կողմանէ հետեւեալը զրկուած է մեզ ի հրատարակել:

Ղալաթիոյ Ս. Եկեղեցիա սովորութիւն ունի, Աւագ ուրբաթ և Օգոստոսի առաւօտ թափօրի ելնել մեծահանդէս շքով: Այս հանդէսը աւելի շքեղ փայլ մը կառնէ, երբ թափօրը Ղալաթիոյ մէջ գտնուած յունական չորս եկեղեցեաց առջեւէն անցնելու ատեն, նոյն եկեղեցեաց հոգեւորական դասը խաչվառներով և ըզգետտուորեալ կզիմաւորեն: Այն և նոյն պատուով կզիմաւորուին նաև յունական եկեղեցեաց թափօրները մեր եկեղեցիէն: Այս փառաւարձ սիրոյ և եղբայրութեան ցայերը ներկայ գտնուող հայ և յայն ժողովրդոց վրայ անստարակոյս մեծ տպաւորութիւն կրնեն: Սակայն այս տարի Օգոստոսի առաւօտեան թափօրնիս սովորականէն աւելի մեծ փառաւորութիւն մ'ըստացաւ Յունաց Այի-Սոֆի եկեղեցւոյն առջև, ուր Սաղըզի Մետրապօլիտ գեր. Գրիգորիոս Աբբեպիսկոպոսը գիմաւորելով, եկեղեցական արարողութիւններէն վերջը, գեղեցիկ և ազդու յորդորական մը խօսեցաւ, որ թէպէտ հայ ժողովրդոց մեծ մասին անհասկանալի էր, սակայն յայն ժողովուրդը ջերմ դպացմամբ ընդունեց, և թէ՛ հայ և թէ՛ յայն ժողովուրդները սկսան ջերմեռանդութեամբ խաղաղութիւն և սէր քարոզող Սրբադանին Ս. Աջը համբուրել: Թաղ. խորհուրդս յատուկ խնդրանք ընդունած ըլլալով յիշեալ յորդորականին օրինակը, անոր հայերէն թարգմանութիւնը կ'անդրէ որ բարեհաճիք հրատարակել ձեր պատուական թերթին միջոցաւ, միանգամայն մեր խորին շնորհակալութեանը թարգման ընել առ գեր. Գրիգորիոս Մետրա-

պօլիտն, որ իբրև ճշմարիտ աշակերտ
Քրիստոսի, խողաղութիւն և սէր
բարոյել կրիութայ, ինչպէս ասկէ քա-
նի մը տարի յառաջ ալ յատուկ հրա-
տարակութեամբ հայ և յայն եկեղեց-
եաց միութեան խնդիրը յուղած է,
որ արդէն մեր բանասիրաց ալ ծա-
նօթ է :

Կըսուի թէ գեր. Հասունեան
Պտպին կողմանէ Հռոմ կանչուած բւ-
լալով, այսօր որ է չորեքշաբթի մայ-
րաքաղաքէս պիտի մեկնի գաղղական
շոգենաւով :

— Օ ինուորական դործոց նարն-
տիր պաշտօնեայ վսեմ. Նամբ փաշան
Իդդէտօին շոգենաւով մայրաքաղաքս
հասաւ :

Բաւական հետաքրքրական ըլլա-
լով թիկերէի Քասէ իշխանին Նաբիէ
զօրավարին հետ ըրած տեսութիւնը,
արժանահամարիմբ հրատարակել զայն,
Լատ. փետրուար 25 ին Հապէշաս-
տանի Տիտայ գետին եզերքը 4000 զօ-
րաց գունդ մը երեցաւ, որոնք Քա-
սէ իշխանին գալուստը կ'այտնէին :
Ընդհանրի զօրքերը անմիջապէս ղէն
ի ձեռին գետին այն կողմը փութա-
ցին, ուր դրօշակներ պարզելով և
թմբուկներ հնչեցնելով Հապէշները
կմերձենային : Վերջապէս երկու բա-
նակները գետեզերքէն 100 մեթր
հեռու կեցան, և հոն վրաններ կանգ-
նեցան : Սակայն Քասէ իշխանը երբ
տեսաւ անգղիացի զօրավարը փիղի
վրայ հեծած, շատ զարմացաւ, ըստ
որում հապէշաստանցիք տակաւ ին կա-
րող եղած չէն այս ահագին կենդանին
սանձելու : Ուստի զօրավարին տեսքը
մեծ տպաւորութիւն ըրաւ Քասէի
վրան : Նաբիէ գետեզերքը հասնելով

փիղէն վար ինջաւ և ձի հեծաւ : Հա-
պէշներն որ նոյն միջոցին ամփոփ կե-
ցեր էին, բացուեցան և կեդրոնա-
տեղին մէջ Քասէ երեցաւ ճերմակ
ջորիի մը վրայ հեծած, խորհրդական-
ներով շրջապատուած : Իշխանը ջրէն
անցնելով՝ անգղիացի զօրավարին վրա-
նը հրաւիրուեցաւ :

Քասէ 35 տարուան էր. դէմքը
մութ ձիթապտուղի գոյն ունէր : Երկ-
րին սովորութեան համեմատ՝ երկար
վերարկու մը և մետաքսէ բաձկն մը
հագած, երկար և սև մազերը ժա-
պաւէնով ետեի կողմը կապուած էին :

Արօնքի վրայ փաքրիկ խօսակցութե-
նէ մը ետքը՝ անգղիացիք ընծաներնին
բերին իշխանին ներկայացուցին. ա-
սոնց հետ կար նաև արաբացի նժոյգ
մը որ վրանին մօտ կապուած էր :
Վիսի բերուեցաւ բաժնուեցաւ հա-
պէշներուն, որոնք զմայելով կիմէին
այս ըմպելիքը : Քիչ մը հանգստանա-
լէն վերջը՝ իշխանը ելաւ ձիով անգ-
ղիացի բանակը աչքէ անցնելու, ուր
թնդանօթները տեսնելով շատ զար-
մացաւ, ձիէն վար ինջաւ և ուռմ-
բերը, թնդանօթին բերանը ղննեց
նայեցաւ, և չկշտացաւ նայելէ : Իսկ
իշխանին խորհրդականները կանգէին
թէ անշուշտ անգղիացիք բարի քրիս-
տոնեաներ եղած ըլլալու են, որ այս
պրանչելի գիւտերն ըսեր են :

Հուսկ ապա Նաբիէ իշխանին հետ
ընկերացաւ մինչև գետեզերքը, հոն
հրաժեշտի ողջոյնը տալու : Սակայն
Հապէշները հրաւիրեցին անգղիացի
պաշտօնակալքն իրենց բանակին այց
եղելու. ուստի գետին գիմացի կող-
մը անցան : Հապէշները խռնեցան այս
օտարականաց քով : Ասոնց գլուխը
բաց, երկար վերարկու մը վրանին ա-
ռած, և ձեռքերնին ալ ամեն տեսակ
հրադէներ : 4000 զօրաց մէջ 400 հե-

ծելադոր կային, ամենն ալ ջորիներու վրայ հեծած, սակայն չիտակը խօսելով արհամարհանաց արժանի թշնամիներ չէին, իրենք յանդուգն լեռնցիներ ըլլալով կ'ուսացուի որ եւրոպական բանակի մը վտանգաւոր ըլլան: Սիայն մեծապէս սխալած են որ գիշերապահ զօրք ունենալու օրէնք չկայ մէջերնին, և թէպէտ թագաւորը մեծ համբաւ ստացած է իւր գիշերապահ յորձակումներովը: (Նիգդիայի պաշտօնեայք հասան Քասէի վրանք, ուր Նաբիէ մետաքսէ ծածկուած բաղամացի մը վրայ նստեցաւ, և հապէշ պաշտօնեայք գետնին նստած, ինչպէս որ իրենց սովորութիւնն էր: Սանկամարդ հապէշ կանայք կողովներով երկրին հացը բերին և հրամայեցին որ ուտեն: Հացը սեւ կըր կարկանդակի ձեւով և համը այնչափ անոյշ չէր: Սանկ սովորութիւն կայ որ ծառայք ձեռքովին հացի մէյմէկ սրտառ առած՝ կըրցնելով կերակուր ուտողին բերանը կ'դնեն: Քիչ մը վերջը՝ աղջիկները եկան եղջիւրներով ըմպելիք մը բերին որ հապէշի լեզուաւ լիճ կըսուի և մեղրով շինուած օշաբակ մ'է: Աս ըմպելիքը բաժնուելով օտարականաց՝ նուագածուք եկան քանի մը երգեր եղանակեցին: Յետոյ Քասէ ընծայեց Նաբիէի ոսկեղօծ ապարանջան մը, առիւծի մորթ մը և բաշ մը, որոնք պատերազմականի մը նշաններն են: Քասէ Նաբիէի վրան մորթը և բաշը ձգեցին վերջը՝ տէգ, վահան և թուր մը ընծայեց, և զօրավարին ձեռքէն բռնած մինչև վրանին դուռը դնաց, ուր ջորի մը կըս պատեր: Նաբիէ հեծաւ ջորիին վրայ և հապէշ զօրաց ընկերակցութեամբ մինչև Տիսպի գետեղերը դնաց, և անկէջ անցաւ իւր բանակը եկաւ: Հետեւեալ առտու Քասէ Նաբիէ զօ-

րավարին հետ կրկին տեսութիւն ըրաւ, և զօրավարին խնդրանացը համեմատ՝ խոստացաւ որ անգղիացի զօրաց համար արմախք զրկէ և խառն պատժէ զանոնք որ կ'համարձակին հեռագրին թելերը աւրել:

Նոր ընկաց գրաբաւ լեզուի ուսման: Յօրինեաց Լ. Սուրատեան: Քերականութեան երկրորդ մասը ուսանողներու համար շինուած դիւրութեամբ դասագիրք մ'է, որ մայրաքաղաքի բոլոր հայ գրատունները կ'ծախուի ի գին 8 զուրուշ, և շատ աւանդներուն համար մեծ զեղծ մը կըլլայ:

Օրագրոյս 1 էն մինչև 100 թիւերն ամբողջ կազմուած, կ'ծախուի Վալաթիա Սիւհէնտիսեան տպարանը ի գին 1 արծաթ մէճիւր:

Նրգէն բաժանորդ գանուողներուն և նոր բաժանորդ եղողներուն 10 զուրուշ կտրուի:

Օրագիրս կ'ծախուի Սահմուտ փաշա Վաշդէճը խանի քովի գրավաճառին խանութը: Սագանօգուշու Օիւմ պիւլիւ խանին տակը Վալաթիանի խանութը, Պահճէ-գափու Քիթիսու պի գէմի զբօսարանը, Պէյօղլու շիտակ ճամբան 187 և 149 թիւ ծխովածառաց խանութները, Պէշիկթաշ ծխովածառ Պետրոս աղայի խանութը, Վալաթիա Ս. Սուսաւօրիչ եկեղեցւոյ բանկալը և Պէյօղլու Ս. Էրրօր դութեան եկեղեցւոյ բանկալը:

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՐ. ԱՅԵՄԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ